

Encara li ressonaven al cap les darreres paraules que la guardiana havia pronunciat a tall de comiat lacònic abans de tancar la porta de la Casa.

—Aquest cop procura no decebre'ns. Si no hi ha resultats, la Mare farà que desapareguis. És la teva darrera oportunitat. No la desaprofitis.

La Ranunca va mirar altra vegada la gran porta de gruixuts taulons de castanyer. Des del primer cop que va traspasar aquell llindar, la seva vida no havia estat res més que una successió d'afliccions encadenades. Tot i així, a dins de la Casa hi havia el futur, l'oportunitat de ser algú en aquell món d'ombres. Quedar-se'n fora significava, simplement, no existir.

«Val més no existir que desaparèixer», va murmurar per a si mateixa, lamentant-se. Val més no ser ningú que ser eliminada. Però era massa tard per

plantejar-se aquell dilema. Ja no era possible. No podia triar. Quan va decidir formar part del clan de les iniciades havia acceptat la possibilitat d'haver d'arribar fins al límit del límit. Aleshores no havia pensat realment que li pogués tocar a ella l'obligació de beure el calze fins a la gota més amarga. Aquesta possibilitat, si bé real, semblava remota en aquell moment de les primeres decisions agosarades.

—Seré de les vostres. I que el vent em dispersi i no quedi rastre de mi si no compleixo les responsabilitats que em siguin confiades.

El vot, ara, li semblava una sarcàstica predicció de la seva fi. Era a prop del límit i, com un mal auguri, bufava amb violència un vent del nord-est que l'obligava a encongir-se sobre si mateixa per anar obrint-se camí. En el trajecte, lluitant contra les ràfegues que li impediien d'anar a pas lleuger, va pensar què diria quan arribés a casa. Quatre boques depenien de la seva existència, però —i això era el més important— el bon nom del seu llinatge familiar estava en perill si no complia el que li havien ordenat. Juntament amb ella, tots els vestigis del seu origen serien esborrats. La seva mare

moriria deshonorada. La seva germana hauria de sortir als camins sense dret a cap altre futur que el que acompanya les que paren la mà esperant la compassió aliena. Les seves dues filles estarien condemnades a una vida de perpètua culpa. I el nom de la mare que les havia engendrat a totes, aquella primera que els va concedir la condició de dones iniciades, seria esborrat per sempre del registre de les sàvies. No es podia imaginar una desgràcia pitjor.

La porta de la cabana va gemegar i el foc de la llar es va avivar inesperadament quan l'udol del vent va entrar amb ella, fent trontollar la precària estabilitat d'aquell habitatge fosc. Sobre el terra sense enrajolar, quatre fustes sostenien una estructura de bigues subjectes entre si amb cordes, mentre que les lloses de les parets donaven a l'interior l'aspecte de cova. Entre el fum, consumida com un arbust vençut pel temps i la humitat, esperava la Rulia, més vella pels anys que aparentava que pels que realment tenia. Els seus ulls lloscos van examinar entre les tenebres i, sense veure-la realment, la va reconèixer.

—Així doncs, aquesta vegada t'han deixat tornar... S'ajorna una mica més el que ha de passar.

Les seves paraules, fins i tot en la distància, li van glaçar la voluntat més del que ho havia fet el vent fins a aquell moment. S'hi podria, capa sobre capa, el menyspreu profund que la seva mare sempre li havia demostrat. Potser perquè ser progenitora del fracàs és la pitjor de les ferides, aquella que travessa de dalt a baix l'orgull necessari per continuar vivint.

No va voler aturar-se a respondre. Feia temps que no li responia. Cada una d'elles en aquell espai sabia el lloc que li corresponia. Va anar cap a la cambra del fons, amb una mà va apartar la pell adobada que feia de porta i a l'interior va descobrir les seves filles adormides, l'una ben arrambada a l'altra, sota un munt de draps, mentre la Ruma respirava al seu costat un somni que estava lluny d'experimentar realment.

—Com ha anat? —va dir quan ella es disposava a buscar un lloc per estirar-se.

La seva germana havia obert els ulls i, sense moure's, la mirava amb l'expectació de qui encara

creu. L'altra cara de la vida que mor. Morir esperant és tan trist com haver mort en l'espera i no adonar-se que una ja no és viva, que només és un fantasma.

La Ranunca no va respondre. Si en feia, d'anys, que no es veia amb cor d'oposar-se a la rancúnia de la mare amb un punt de determinació, en tota la vida no s'havia atrevit a matar del tot la bondat que la Ruma encara representava. Va pensar que valia més deixar que el silenci digués el que la seva gola no era capaç d'articular. Tot i la claredat del missatge, la Ruma se li va anar acostant i, sense preguntar res més, la va abraçar. Aquella calor fraternal que mai no li faltava la va reconfortar un moment. Va veure en la imatge de les seves petites filles abraçades la prolongació de l'abraçada que sempre l'havia mantingut unida a la seva germana petita. Va pensar que hi havia coses boniques al món, malgrat tot, i va tancar els ulls. El dia s'havia acabat i a ella encara li faltaven unes hores per intentar continuar.

Va obrir de cop i volta els ulls. Acabava de ficar-se al llit, però aquella sensació que l'acompa-

nyava des de feia un temps no deixava d'inquietarla. Apareixia quan menys s'ho esperava. En aquells moments en què li semblava veure entre parpelleigs.

—Què passa?

Va mirar al seu voltant i va comprovar que res no havia canviat, la mateixa habitació, el mateix llit, el mateix llum apagat penjant del sostre. Tret de l'ordre dels nombres que marcava el despertador digital sobre la tauleta de nit, tot continuava igual.

—Merda, ja són gairebé les tres i encara no he aclucat l'ull.

Li passava sovint, i aquesta era una altra de les coses que tampoc no sabia ben bé per què passava. De cop i volta, la mirada li quedava penjada d'una fibra invisible que traspassava l'aire, i creia veure coses que ningú no veia, o que simplement ella mai no havia vist abans. Eren, pensava, els seus propis pensaments projectats en una imatge mental. O una preocupació que no deixava de reclamar la seva atenció. O un somni habitant del seu cervell que tenia capacitat d'aturar per un instant el pas del temps. Just en aquell moment, quan era al llit

intentant agafar el son, li havia vingut al cap la imatge d'un parell d'ulls com els seus oberts a les ombres, contemplant un sostre que no era precisament aquell que la cobria a ella, i havia estat com si obrís els seus perquè aquells altres ulls, al mateix temps, es tanquessin, evitant ser vistos en la foscor de la nit.

—És estrany —va sospirar.

Però ja feia temps que s'havia acostumat a acceptar que tot era estrany. O que tot podia tenir el seu costat diferent segons com s'aturés a considerar la realitat. Les coses li semblaven tan plenes de facetes com prismes té un diamant. A través de cada faceta el món era diferent.

Era diferent, el món? Quin món, en tot cas? ¿Aquell que ella sentia com a real perquè podia recolzar-hi els peus o contemplar-lo amb els seus propis ulls, o aquell altre que no podia palpar però sí sentir, fins i tot a vegades de manera més nítida que el real, i que, de fet, li semblava percebre quan les parpelles se li estaven a punt de tancar rendides per la son o quan, com a l'atzar, tot passava per davant seu en un instant cosit en un punt de l'aire?

«Una costura en el temps». Així havia denominat tot allò en una ocasió l'àvia Sinda, que la sentia sense que semblés que l'escoltava mentre treballava sense treva amb la seva incansable Singer. Cosir llençols, apujar dobles de pantalons, encaixar patrons que li enviaven tallats de la fàbrica i trobar respostes per a les quals no semblava que necessités embastes prèvies. Aquestes eren algunes de les seves especialitats.

—Una què? —havia preguntat ella, encara immersa en la reflexió, com si sortís d'un pou.

—Una costura, Marta. Però, dona, on s'és vist que siguis néta d'una cosidora i no sàpigues què és una costura? Si que anem bé —remugava la vella, o potser era la Singer la que ho havia dit per ella. Algunes vegades no sabia exactament qui parlava: si la seva àvia o la màquina de cosir, tan vella com ella, tan cansada. S'havia acostumat a créixer veient-les a totes dues, presents i inseparables en la seva vida de teles escampades al voltant.

L'àvia Sinda acostumava a tenir una explicació per a gairebé tot, fins i tot per al que semblava que era inexplicable. També feia l'efecte que estava

acostumada a pensar. Atapeïda de silencis havia estat aquella vida seva, atapeïda de fils per cosir, atapeïda de forats que, sense cap altra raó que la de cobrir espais oberts perquè sí, ella s'havia habituat a tancar amb l'ajuda d'una agulla, fins a deixar-los pràcticament imperceptibles a la superfície que abans estava foradada. Potser així havia estat també la seva vida. Un tràfec continu perquè no hi havia més temps que l'imprescindible per seguir tirant cap endavant. Tirar cap endavant i oblidar. Criar una filla sense més ajuda que una vella Singer sobre el pedal de la qual li ballaven els peus. Sempre la mateixa música. Sempre el mateix vals de cosidora absorta. Aquella va ser la seva parella de vida. No en va tenir altra «perquè Déu així ho havia disposat». Ara la filla era una dona també cansada. La casa del llogaret feia anys que havia donat pas a aquelles quatre parets que circumscrivien seixanta metres quadrats de món estesos al cim d'una torre de ciment des de la qual ni tan sols no es podia veure el mar, només s'intuïa quan el vent així ho afavoria. Però, tot i els canvis, el vals continuava sent el mateix, la mateixa peça de ball

entre ella i la Singer, companya de costures interminables que podrien fer la volta al món si el món es deixés cosir. Perquè la vida havia continuat. Igual de dura, igual de trencada. Forats pertot arreu per a elles, ara que eren tres. Tres dones, dues adultes i una noia, a més d'una vella màquina de cosir a la qual cap DNI no reconeixia ni condició, ni gènere ni dret, tret del de contribuir a donar per viure.

Una costura en el temps. Cus, cus, cus i el temps que es va quedant travat en cada puntada. El temps de què? El temps per a què?

—Per pensar, Marta. El temps sempre ha fet pensar molt.

Una altra vegada la veu de l'àvia Sinda o de l'àvia Singer, o de totes dues alhora, i un pedaç immens traçant ponts sobre qualsevol tipus d'abisme, fins i tot els que separen la vida de la mort. Sí, fins i tot també sobre aquests.

La Marta es va regirar al llit. La nit estava sent llarga, interminable el silenci que li impedia de parlar, la casa submergida en aquella aturada vital, necessària per recuperar les forces i apedaçar can-

saments. Tot semblava immutable al seu dormitori de nena crescuda de cop: la foto de la primera comunió al costat dels peluixos, els llibres ordenats ocupant completament un prestatge sobre el llit, l'ordinador encès, convertit en una finestra negra en què nedaven peixets de colors. Va pensar d'alçar-se per apagar-lo. Però va continuar embastada al llençol que pesava com el sudari d'un mort.

«Que es quedi encès», va pensar. Amb un darrer esforç, va estirar el braç, el va treure fora dels llençols i va agafar el mòbil, que, també connectat, dormia, ell sí, sobre la tauleta de nit, al costat del rellotge. En va prémer una tecla i el mòbil va badallar. Es va imaginar un badall enorme amb cara de ferrer enfadat. Va somriure. El seu avi havia estat ferrer: tots els ferrers neixen sense un somriure als llavis. Aquell era un altre dels pensaments de l'àvia. I en aquest cas, ella sí que sabia per què. L'avi, aquell ferrer amb somriures només al cor, se n'havia anat a la guerra abans que la filla que li havia sembrat al cos arribés a ser ni tan sols una promesa de res. O una maledicció de tot. Se n'havia anat perquè se n'havia d'anar, i l'adéu havia

estat efectivament un adéu. No hi va haver cartes, que l'avi Tomàs no sabia escriure, o tot just només el que calia per posar les inicials dels futurs propietaris als ganivets que delimitava amb el foc i el martell. No hi va haver trucades de telèfon, no n'hi havia en aquell món sense cables. No hi va haver un mòbil connectat enmig de la nit per enviar un SMS de comiat que, per exemple, digués: «Aquí vaig morir, al fons d'una rasa, no sé on, no sé per què, però encara que ho sabés tampoc no t'ho diria. La guerra és lletja, Sinda, molt lletja, més lletja fins i tot que la fam. Morir, al capdavant, ha estat un alliberament. Queda't amb això i no ploris, estimada meva. No val la pena plorar. Quan aquesta filla nostra que encara no saps que tindràs neixi, digue-li que l'estimo molt, que el seu pare la va estimar sempre, fins i tot abans de conèixer-la.» Massa lletres per a un SMS, encara que fos el darrer de la vida. Massa coses a dir i gens de temps per a res.

Una altra tecla premuda, i encara una altra, sense pensar, que repetien de nou una acció mil vegades repetida. Un nom a la pantalla. Un som-

riure als ulls de la Marta. Va teclejar ràpidament amb una sola mà ensinistrada. «Aksta nit he vist una costura en el temps. Potser tu hi ets. No sé xk. Testimo.» Una altra tecla pitjada àgilment i un sobre petit que surt volant. Deuen ser així, els somnis? Sobres tancats que circulen per l'aire no se sap cap a on i que, casualment, et passen per davant dels ulls estiguis o no adormida? En tot cas, aquell sobre sí que tenia destinació. Una destinació i un destinatari. La Marta s'havia assegurat que anés a parar a la bústia adequada. A l'altre costat, un xiulet breu anunciaria l'arribada d'un missatge. O una tremolor suau. O un esclat de llum a la pantalla. O res. Només un missatge nou amb l'esperança que algú, en el moment que es despertés, l'obris i en llegir-lo sabés que també aquella nit algú havia pensat en ell amb aquella intensitat amb què se somien les realitats. Només això. I ja n'hi havia prou.

Giravolt a un costat, ara cap a l'altre. Soroll de somier que diu entre esbufecs que ell sí que vol dormir. Cansament als ossos: la falta de son convertida en càstig per al cos. Però ella és jove i ja se

sap: «Dona jove, pa tou i llenya verda tiren la casa a perdre...» Això és el que solia sentenciar la Singer, o l'àvia, quan ella sortia i tornava a altes hores de la matinada, o quan tenia examen l'endemà i calia posar-se a estudiar de valent, i un somriure quedava cosit a la tela mentre la cosidora també somreia, amb aquella boca circumcidada d'arrugues que cap planxa no podria allisar mai.

Un altre somriure volava ara per l'aire, des d'alguna banda, i la Marta no sabia per què. Era potser com els ulls d'abans. Aquell parell d'ulls que ella havia sentit fins i tot abans de veure'ls. Algú la devia estar espiant? Algú devia llegir-li els pensaments i per això somreia, perquè els seus pensaments, algunes vegades, eren tan graciosos per fer somriure?

Va pensar que aquella bogeria l'acabaria trastornant definitivament si continuava perdent les nits pensant-hi i escrivint a continuació en el mòbil. Va estrènyer el coixí, concentrant tot el seu esforç a quedar-se adormida, i unes quantes desenes de pensaments més, tres o quatre mirades des de lluny, algun somriure naufrag i una respira-

ció premeditadament compassada van omplir per a ella el necessari riu de la son. Tan sols s'havia de llançar al corrent i deixar-se anar. Deixar-se anar. En això consistia, potser, la vida? En un deixar-se portar sense més?

«Eh, Marteta, això sí que no...»

Va tancar els ulls amb més força. Una mica més. Una mica més. Així, molt bé, ja ve, ja està...

I es va adormir. O gairebé, perquè ja estava a punt de quedar-se adormida, a no res de deixar-se anar, quan una música coneguda, alegre i odiosa va començar a sonar.